

Behörighet och statsbidrag
Veronica Brohoff
veronica.brohoff@socialstyrelsen.se

Regeringskansliet
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Socialstyrelsens yttrande över promemoria Tillfälligt statsbidrag för åtgärder för en effektiv hälso- och sjukvård Fi2024/01538

Socialstyrelsen lämnar följande synpunkter på förslaget om tillfälligt statsbidrag för åtgärder för en effektiv hälso- och sjukvård.

2.2 Ett bidrag för att stärka effektiviteten i hälso- och sjukvården

I promemorian föreslås att en ansökan ska kunna avse en enskild region eller kommun eller flera regioner och kommuner i samverkan. Socialstyrelsen ser positivt på att statsbidraget uppmuntrar till samverkan, samarbete och erfarenhetsutbyte mellan kommuner och regioner.

I promemorian föreslås att statsbidrag inte ska få lämnas för åtgärder som den sökande får annat offentligt stöd för och Socialstyrelsen ser ett behov av att innebörden av villkoret förtydligas. Socialstyrelsen administrerar flera statsbidrag med liknande syfte som kommer att överlappa syftet med det föreslagna statsbidraget för åtgärder för en effektiv hälso- och sjukvård. Socialstyrelsen anser att det är rimligt att det finns villkor som motverkar risken för dubbelfinansiering. I och med att bidraget ska stimulera till nya innovationsåtgärder bör bidraget dock kunna användas för kostnader för vidareutveckling eller utökning av åtgärder som tidigare finansierats helt eller delvis med andra offentliga medel. Frågan om villkor för dubbelfinansiering behöver tydliggöras. Det kan annars finnas en risk för att målgruppen inte ansöker om det föreslagna bidraget eftersom det annars finns en risk för att man uppfattar det som att man redan beviljats andra statsbidrag (exempelvis från Socialstyrelsen) för liknande åtgärder. Ett sådant scenario riskerar att ha en negativ inverkan på det föreslagna statsbidragets måluppfyllelse.

2.3 En delegation för en effektiv hälso-och sjukvård

Den föreslagna bidragskonstruktionen – att inrätta en särskild delegation som prövar frågor om bidrag och som dessutom bistår med analys av verksamheten och lämnar förslag på specifika åtgärder till den/de sökande – avviker från den gängse hanteringen av riktade statsbidrag. I och med detta finns en risk för att målgrupperna upplever en osäkerhet inför konstruktionen och hur det föreslagna bidraget hänger ihop med övriga riktade bidrag till hälso- och sjukvården. Socialstyrelsen understryker vikten

av att en sådan föreslagen delegation verkar för tydlighet och förutsägbarhet. Ett sätt att göra detta kan vara att ansökan ska innehålla en tidsplan (se resonemang nedan under *2.4 Ansökan om bidrag*) och att vid bedömningen utgå från beprövade effektiviseringsåtgärder som genomförts i andra regioner och/eller kommuner (se resonemang nedan under *2.5 Handläggning av ärende och bidrag*).

2.4 Ansökan om bidrag

Av promemorian framgår att en ansökan ska innehålla en analys av de ekonomiska förutsättningarna i regionens hälso- och sjukvårdsverksamhet, en redogörelse för av områden inom hälso- och sjukvården med stora utvecklingsbehov och en beskrivning av den eller de åtgärder som bidraget söks för samt vad som ska uppnås med respektive åtgärd och den uppskattade kostnaden för åtgärden. Det framgår också av promemorian att delegationen i beslut om bidrag ska ange vilken tidsperiod som åtgärderna beviljats för. Socialstyrelsen anser att det vore fördelaktigt om även ansökan innehöll en uppskattning av hur lång tid det tar att genomföra åtgärderna. Att de sökande också planerar tidsåtgången för sina åtgärder kan bidra till att öka kvaliteten i beslutsfattandet.

Promemorians förslag på lydelse

9§ En ansökan ska innehålla

1. en analys av de ekonomiska förutsättningarna i regionens hälso-och sjukvårdsverksamhet,
2. en redogörelse av områden inom hälso-och sjukvården med stora utvecklingsbehov, och
3. en beskrivning av den eller de åtgärder som bidraget söks för samt vad som ska uppnås med respektive åtgärd och den uppskattade kostnaden för åtgärden.

Socialstyrelsens förslag på lydelse

9§ *En ansökan ska innehålla*

1. *en analys av de ekonomiska förutsättningarna i regionens hälso-och sjukvårdsverksamhet,*
2. *en redogörelse av områden inom hälso-och sjukvården med stora utvecklingsbehov, och*
3. *en beskrivning av den eller de åtgärder som bidraget söks för, vad som ska uppnås med respektive åtgärd, uppskattad kostnad och tidsåtgång för respektive åtgärd.*

2.5 Handläggning av ärende och bidrag

Socialstyrelsen anser att åtgärder som bygger på redan beprövade effektiviseringar bör lyftas och kan utgöra en möjlig bedömningsgrund för delegationen. Det finns många beprövade effektiviseringsåtgärder i de flesta regioners strategiska tillgänglighetsarbete. Av promemorian framgår dock att om delegationen bedömer att andra åtgärder än de som bidrag söks för är mer ändamålsenliga, så ska sökanden underrättas om denna bedömning och få tillfälle att inom en viss tid yttra sig över den. Om sökanden begär att få justera sin ansökan med anledning av delegationens bedömning ska sökanden få tillfälle att inom en viss tid ge in en sådan justering.

Socialstyrelsen befarar att detta förfaringsätt kan framstå som alltför tidskrävande och komplicerat för målgrupperna. Socialstyrelsens erfarenhet vid statsbidragshantering är att målgruppen inte alltid upplever att den administrativa bördan är i proportion till de medel som utbetalas. Om delegationen istället redan vid utlysningen av statsbidraget kan informera om effektiviseringsåtgärder som genomförts i andra regioner med goda resultat och förmedlar att dessa prioriteras i bidragsbedömningen, så kan det bidra både till förutsägbarhet för målgrupperna och att ansökningsförfarandet inte upplevs som för mödosamt. Det kan också förenkla delegationens bedömningsarbete. Socialstyrelsen kan vid behov bistå Delegationen kring beprövande effektiviseringsåtgärder.

Beslut om detta yttrande har fattats av ställföreträdande generaldirektören Urban Lindberg. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Zara Warglo och Mattias Fredricson och enhetschefen Johanna Freed deltagit. Utredare Veronica Brohoff har varit föredragande.

SOCIALSTYRELSEN

Urban Lindberg

Veronica Brohoff

